

เปลี่ยนคน
เปลี่ยนสังคม
ด้วย... 8
'ละครเวที'

เปลี่ยนคน เปลี่ยนสังคม ด้วยละคร

ละครเรื่อง "สโนไวท์กับราชินีไอแพด" สื่อถึงโทษของการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด กลุ่มเป้าหมายคือเด็กประถม

- เรื่อง : นิรมล ตถานเมือง
ภาพ : ปนิตา ศิลรักษา

หากเอ่ยคำว่า ละคร หลายคนอาจจะนึกถึงละครหลังข่าวหลากหลายรูปแบบที่สามารถสร้างความสนุก เสร้า เสียดลี หรือให้แง่คิด เพราะความเป็นละครสามารถทำหน้าที่ได้มากมาย ไม่ว่าจะให้ความบันเทิง สะท้อนสังคม ตลอดจนสร้างทักษะชีวิตให้กับคนทำละคร ตัวอย่างหนึ่งที่ได้ชัดคือโครงการละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง

หลายคนอาจสงสัยว่า ละครจะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ในขั้นแรก ละครจะทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงตัวผู้ทำละครให้เรียนรู้จักรบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อเสาะหาประเด็นปัญหาในชุมชนมาทำละคร ต่อจากนั้นจะมีการหาข้อมูล นำมาถกเถียง เพื่อเป็นการมองปัญหาอย่างรอบด้าน ก่อนจะเข้าสู่การออกแบบบทละคร และนำเสนอต่อชุมชนเพื่อสะท้อนปัญหาและเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องต่อคนในชุมชน ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง จึงเน้นการเปลี่ยน คน ก่อน แล้วคนที่ทำละครจะใช้ละครเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสังคมต่อไป

ที่ก๊วย หรือ พฤษหัส พหลกุลบุตร หัวหน้า

โครงการละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง มูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม) ที่ว่า ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงมีจุดเริ่มต้นมาจากเจตนารมณ์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยเริ่มต้นเมื่อปี 2552 เกิดจากการที่ สสส. มีความสนใจอยากจะทำงานร่วมกับเยาวชนคนรุ่นใหม่ และเกิดความคิดที่ว่า จะทำอย่างไรที่จะทำสื่อหรือกระบวนการเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้

"การจะสามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้นั้น หากใช้วิธีการที่ธรรมดา ก็จะง่ายและไม่น่าสนใจ จึงนึกถึงสื่อละครกับสื่อดนตรี และทาง สสส. ได้ชักชวนมูลนิธิสื่อชาวบ้าน (มะขามป้อม)

ให้เข้าร่วมเพื่อสานต่อเจตนารมณ์ โดยรับหน้าที่ ออกแบบโครงการในครั้งนี้เพื่อเปิดกระบวนการ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้” พี่ก๊วย บอกเล่า

พญัทธเห็นว่า แนวคิดหลังของโครงการนี้ มองว่าละครเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่จะสามารถสร้างเรื่องการเปลี่ยนแปลงให้กับตัว เยาวชนเนื่องจากผู้เรียนจะต้องลงไปศึกษา ปัญหาของท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นกระบวนการ การค้นหาข้อมูล จับประเด็นที่น่าสนใจของชุมชน แล้วนำมาสร้างและสะท้อนผ่านมุมมองของ ตัวละคร โดยเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเยาวชนและ นักศึกษาเป็นอย่างมาก

ด้าน วีรพงษ์ เกรียงสินยศ กรรมการ บริหารแผนสนับสนุนโครงการเปิดรับทั่วไป และนวัตกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กล่าวว่า เป้าหมาย ในการจัดตั้งโครงการละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง ของ สสส. เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลง แต่ไม่ได้ มุ่งหวังที่จะให้เยาวชนเป็นผู้เปลี่ยนแปลงโลก หากเพียงเริ่มเปลี่ยนแปลงจากตัวเอง จนนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงสิ่งอื่นๆโดยใช้ละครเป็นสื่อ

วีรพงษ์ ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการนำละคร เพื่อการเปลี่ยนแปลงมาพัฒนาเป็นหลักสูตร ในครั้งนี้ว่า เดิมทีละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นเพียงแค่โครงการ แต่เมื่อนำมาพัฒนาเป็น หลักสูตรก็จะสามารถก้าวไปได้ไกล เพราะเมื่อ เป็นหลักสูตร ก็จะมีเครื่องมือ สื่อการเรียน การสอน และบุคลากรที่อาจจะมากกว่า สสส. หรือกลุ่มมะขามป้อม แต่จะไปได้ไกลแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย

ในระยะเวลากว่า 4 ปีที่ผ่านมา ละคร เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นเพียงโครงการเล็กๆ เพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและสะท้อน ปัญหาที่มีอยู่ภายในชุมชนเท่านั้น แต่ ณ วันนี้ ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง ได้ถูกบรรจุเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน ภายใต้อาสาสมัครศึกษาเป็นที่ยอมรับแล้ว โดยคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม

เมื่อถามถึงการนำละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง เข้ามาเป็นวิชาเรียนภายในมหาวิทยาลัย อ.ชุมศักดิ์ สิบญูเรื่อง ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม (มมส.) กล่าวว่า หลักสูตรละคร เพื่อการเปลี่ยนแปลงเกิดความร่วมมือกันระหว่าง คณาจารย์จากสาขาวิชาการสื่อสารมวลชนนำโดย อ.ชาคริต สุดสายเนตร, อ.พิเชษฐรักษ์ ปิตาทะสังข์ กลุ่มมะขามป้อม และ สสส. ร่วมผลักดันให้เกิด หลักสูตรนี้ขึ้นมา

อ.ชุมศักดิ์ เล่าถึงที่มาที่ไปของหลักสูตร ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงว่า ที่ผ่านมาจาก

ละครเรื่อง "ทุกข์" ละครที่สืบเนื่องมาจากปี พุทธชยันตี เน้นเรื่องความทุกข์ในมนุษย์ที่เกิดจากการ รัก โกรธ หลง

วีรพงษ์ เกรียงสินยศ, ผศ.ชุน เทียมทินกฤต และพญัทธ พัทกุลบุตร เปิดตัววิซละครเพื่อการ เปลี่ยนแปลงที่มหาสารคาม

กระทรวงศึกษาธิการพยายามที่จะให้เกิดการ ปฏิรูปการศึกษา มีการกำหนดกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิ คือการพยายามทำให้ทุกหลักสูตร สร้างเด็กให้มีความรู้ควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ เรื่องของการบูรณาการกับงานทางด้านต่างๆ เมื่อมีการตั้งละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงเข้ามา ในหลักสูตร ก็จะส่งผลทำให้เกิดการบูรณาการ กับงานทางด้านอื่นๆด้วย

นอกเหนือจากการสอนแล้วทางมหาวิทยาลัย ก็ยังมีในเรื่องของการบริหารวิชาการ ซึ่ง อ.ชุมศักดิ์ ได้อธิบายในเรื่องนี้ว่า สามารถที่จะ พัฒนาในระบบต่อไปได้ อีกทั้งเชื่อว่าละคร เพื่อการเปลี่ยนแปลงมีการทำกันมานานแล้ว

และเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องเล่าเรื่อง ไปเรื่อยๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้กลวิธีในการนำเสนอ อย่างไร การที่เราเริ่มต้นนำละครเพื่อการ เปลี่ยนแปลงเข้ามาพัฒนาเป็นหลักสูตร หากเรา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการสอน หรืองานวิจัยไปสู่ชุมชน เพื่อพัฒนาให้ชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและถือเป็นการพัฒนารูปแบบ ของละครไปในตัว

อ.ชุมศักดิ์ กล่าวเสริมว่า ส่วนตัวมีความ คิดว่า ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงจะเป็นอีกหนึ่ง สื่อทางเลือกให้กับนิสิต มมส. เพื่อที่จะได้รู้จัก เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้ค้นพบตัวเอง ได้ทราบถึงความหมายในชีวิต หรือความหมาย

ในการทำงาน และได้ตอบแทนสังคมซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดี

ในมุมมองของ เกษวลี ดาวรรณาทัวแทนเยาวชนสภาเด็ก จ.มหาสารคาม เห็นว่ากระบวนการละครจะสามารถพัฒนาคนได้เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การมองสังคมในแงุ่มที่หลากหลายมากขึ้นกว่าโลกของตัวเอง ทำให้มองเห็นปัญหาของสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง พัฒนาดนเองไปในทางที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ เกษวลี ยังเชื่อว่า การนำละครมาพัฒนาเป็นหลักสูตร จะสามารถพัฒนาคนให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะคนที่ชื่นชอบในศิลปะการแสดงอยู่แล้ว เมื่อนำละครมาปรับใช้กับตัวผู้เรียนแล้ว จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับอะไรมากมายจากอิทธิพลของละคร

ทางด้าน ภาณุพงษ์ งามดี ตัวแทนนิสิตจากกลุ่มละคร Pigeon เคยเป็นผู้เข้าร่วม

โครงการฝึกอบรมการแสดงมาแล้ว ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำละครเข้ามาเป็นรายวิชาว่า หากผู้เรียนมีความจริงจัง และรักในด้านการละคร หรือหากใครที่ไม่ชอบแต่ได้ลองเปิดใจที่จะศึกษา ก็จะทำให้ได้รับการพัฒนาด้านทักษะการแสดงละครและกระบวนการคิด เพียงเท่านี้ก็จะสามารถช่วยเป็นแรงผลักดันในการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมต่อไป

ละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการเปลี่ยนมุมมอง เปลี่ยนทัศนคติของผู้ทำละครหรือแม้แต่ตัวผู้ชม ที่จะสามารถสะท้อนอีกแง่มุมของคำว่าละครที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสังคมได้เป็นอย่างดี

อนาคตของละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงจะเติบโตไปได้ไกลสักเท่าใด ก็คงต้องขึ้นอยู่กับตัวเราที่พร้อมจะเปิดประตูไปสู่การเรียนรู้หรือไม่ และพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและร่วมเปลี่ยนแปลงสังคมแค่ไหน

การอบรมแก่นำเยาวชนละครเพื่อการเปลี่ยนแปลง